

Blik voor Groen

Wat als leefbaarheid centraal staat bij het ontwerpen van mobiliteit? Als het positief kan bijdragen aan het milieu? Of vervoersbewegingen kan voorkomen? Het Embassy Lab *Blik voor Groen* zetten we in als leertool. We onderzoeken en analyseren eerdere experimenten in verschillende steden. Hoe zijn die opgezet en wat kunnen we daarvan leren, zowel over ruimtelijk ontwerp, de mate van tijdelijkheid als over de rol van instanties, overheid en bewoners.

Betrokkenen:
Dutch Design Foundation
+ Joanne Houmes,
Evelien ten Elsen,
Dries van Wagenberg,
STUDIO 1:1 +
Eveline Visser,
Lucas Zoutendijk,
Thom Bronneberg,
Miriam van Eck,
Gemeente Eindhoven +
Thijs van Son.

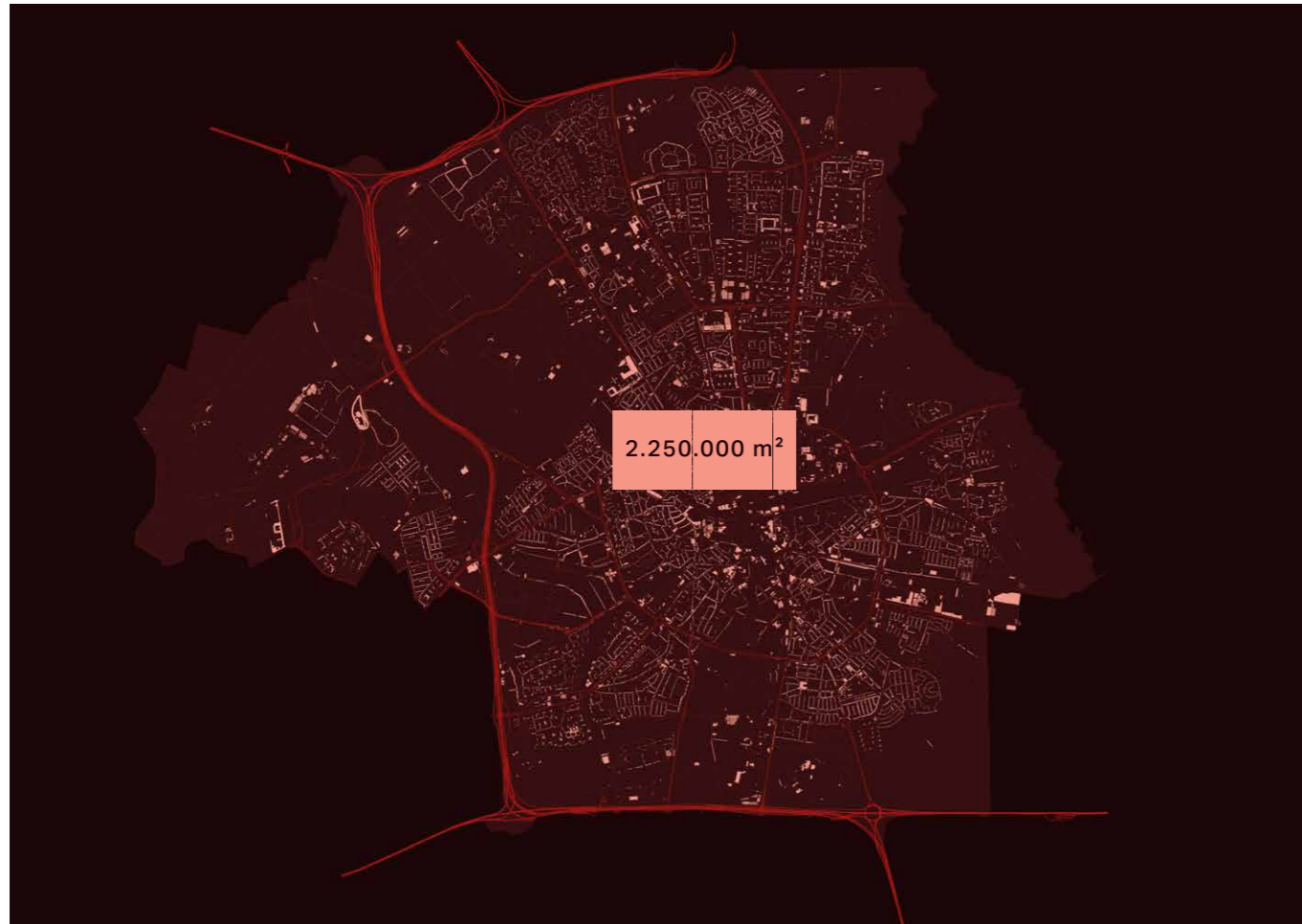

Analyse

'Het gaat er niet om de auto te verbannen. We moeten er anders mee omgaan.'

Rob Adams
Curator Embassy of Mobility

De kaart hieronder laat parkeerplekken op straatniveau in Eindhoven zien. Het totale oppervlakte betreft 2.250.000 m².

Achtergrond & vertrekpunt

Eindhoven telt 2.250.000 vierkante meter aan parkeerplekken op straatniveau. De noodzaak om tot meer leefbare straten, buurten en wijken te komen, is groot. Onderzoek in België (Straatvinken) laat zien dat de hoeveelheid en het type verkeer in de straat directe invloed heeft op hoe bewoners zich voelen. In prognoses van het CBS is te zien dat het aantal inwoners in Eindhoven tot 2050 zal toenemen met 21%. De druk op de stad neemt hierdoor verder toe. Verder laten verschillende klimaatmodellen van onder andere het KNMI en de Klimateffect-atlas zien dat klimaatverandering mogelijk voor warmer weer gaat zorgen. Ook zal het in de toekomst frequenter en harder gaan regenen, wat lokale wateroverlast kan veroorzaken.

Groen is in veel gevallen (een groot deel van) de oplossing. Groen heeft een positief effect op de psychische en lichamelijke gezondheid van mensen. Kinderen in een groene omgeving gaan bijvoorbeeld vaker naar buiten. Ze bewegen meer, waardoor de kans op overgewicht afneemt. Groen heeft ook een direct verkoelend effect op de omgeving, en kan dus bijdragen aan een lagere omgevingstemperatuur. Tot slot kan groen bijdragen aan het opvangen van een piekbui, doordat hemelwater de grond in kan trekken en daarmee het rioolsysteem niet (over)belast.

Inzichten

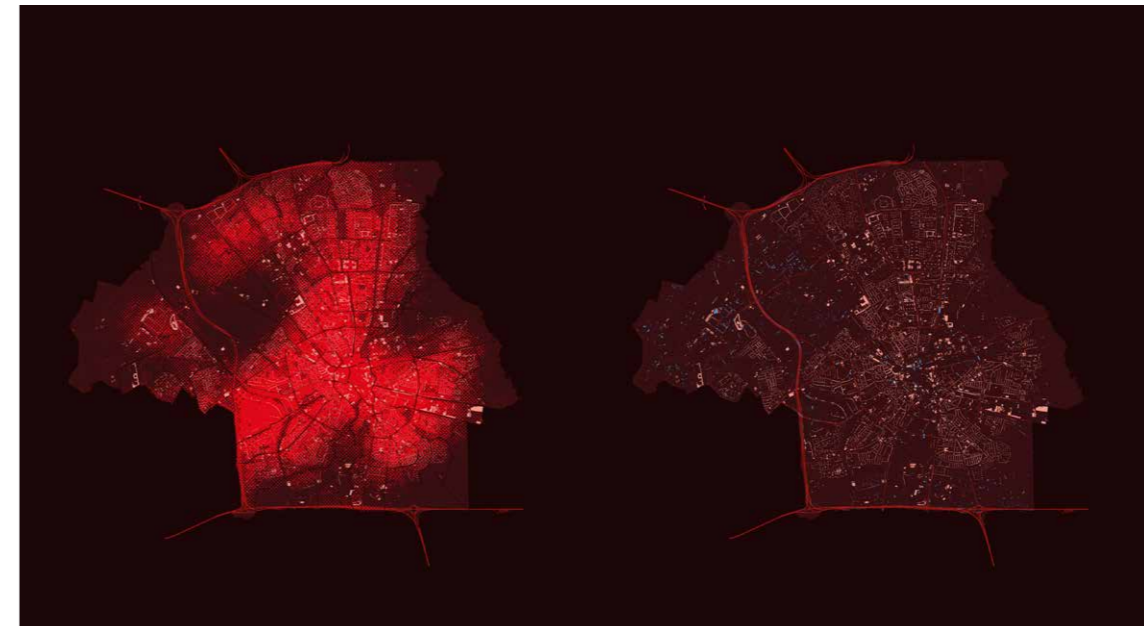
De analyse van gerealiseerde projecten en bijbehorende processen leverde een belangrijke conclusie op. Voor het slagen van een project – tijdelijk of permanent – zijn bewonersbetrokkenheid, -participatie en frequente communicatie richting bewoners essentieel. Vanaf het moment dat bewoners meedoen, moet een project open starten, waardoor er voldoende ruimte voor hen is om hun ideeën, dromen en wensen te kunnen delen. Pas daarna komt het (schets)ontwerp in beeld. Daarbij is het van belang gedurende het hele proces meerdere ontwerpessies met bewoners te organiseren om samen met elkaar tot een ontwerp te komen.

Visie

Interpretatie opgave en aanliegroute

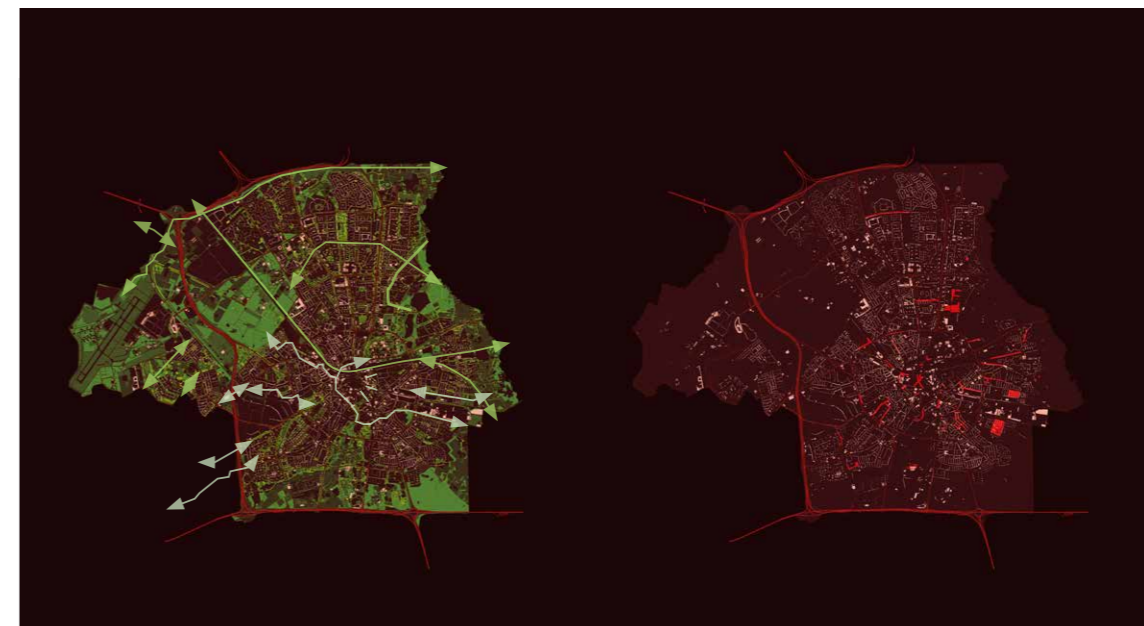
Een straat leefbaar maken, gaat over meer dan auto's eruit, groen erin. Er spelen meerdere thema's die meegenomen moeten worden in de totstandkoming van een leefbare straat, zoals de mate van hittestress en leefbaarheid, wateroverlast, verstening, staat van het riool en wenselijkheid van een groenverbinding.

De urgentie van deze thema's vraagt om bepaalde straten en wijken waarin deze het meest spelen daadwerkelijk te veranderen. Niet alleen omdat minder 'blik' en meer groen er aantrekkelijk uitziet, maar vooral omdat we met een groenere straat allerlei problemen kunnen aanpakken.

Hittestress en wateroverlast

De kaart links laat het stedelijk hitte-eilandeffect in Eindhoven zien. De kaart rechts toont de locatie waar wateroverlast op straatniveau plaatsvindt bij een piekbui (≥70 mm in 2 uur).

Groenbeleid en rioolvervangings

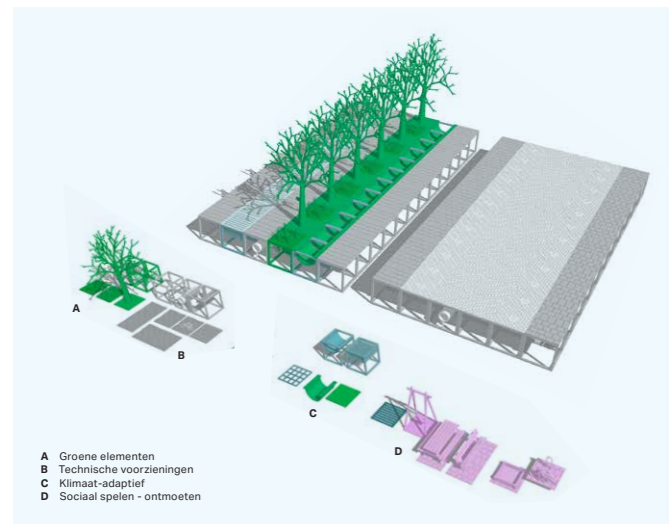
De kaart links laat de ambitiekaart van het groenbeleidsplan zien van de Gemeente Eindhoven met de potentiële straten en buurten voor een groene(re) verbinding in de stad. De kaart rechts toont alle geplande rioolvervangingen, een goede aanleiding om met bewoners aan de slag te gaan, en de straat leefbaarder in te richten.

Uitwerking

Om de bewonerssessies en participatiemomenten goed in te steken, introduceert STUDIO 1:1 een specifieke methode: Serious Game, een spel waarin bewoners samen met professionals hun huidige straatprofiel veranderen in een potentieel toekomstbeeld. Inzet is het groener maken van de straat. Voor de haalbaarheid ervan spelen verschillende aspecten een belangrijke rol: technische voorzieningen (infiltratiekrachten), klimaatadaptieve toepassingen en elementen om de straat socialer en leefbaarder te maken.

De deelnemers kunnen ontwerpelementen met modules en blokjes uitbreiden of aanpassen. Hetzelfde geldt voor het straatprofiel. Bovendien is deze methode per pilot meerdere keren in te zetten, bijvoorbeeld in de verschillende bewonerssessies. Daarmee is het een waardevol participatie- en communicatiemiddel voor bewoners onderling en tussen bewoners en professionals.

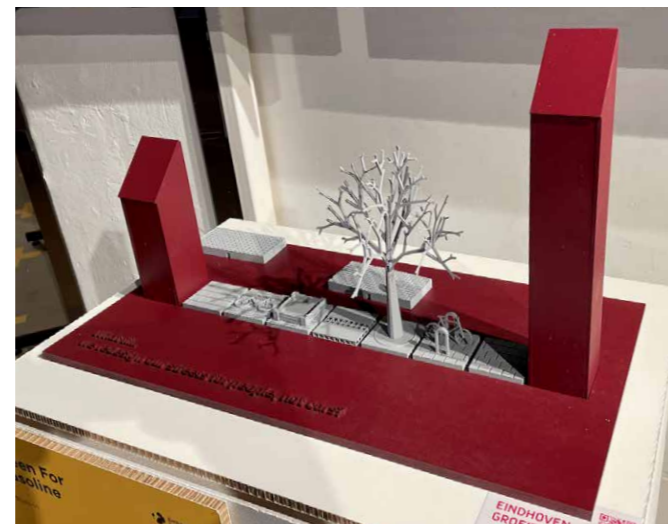
Schetsontwerp
Schetsontwerp Serious Game om samen met bewoners aan de slag te gaan met het leefbaarder maken van hun straatprofiel.

Impressie
Potentieel eindresultaat van de Terwestenstraat in Eindhoven.

Prototype
Testmodel Serious Game op de Dutch Design Week als onderdeel van de Embassy of Mobility.

Impressie
Potentieel eindresultaat van de Vinckenbrinckstraat in Eindhoven.

What's next?

'Interessant, ik word er erg enthousiast van!'

Maartje van den Bosch
Woonconsulent Leefbaarheid, Trudo

Plan van aanpak
Volg de betrokkenheid van de bewoners op door een pilot die kan leiden tot een permanente aanpassing van hun straat.

Volgende stappen en aanbevelingen

Vanuit verschillende thematieken heeft STUDIO 1:1 op een integrale manier een ruimtelijke analyse uitgevoerd op het niveau van stad, wijk en op parkeerplek. Op basis hiervan is een reeks potentiële locaties (straten/wijken) geselecteerd voor een pilot in 2022. De urgente inhoudelijke thema's kunnen dan meegenomen worden in het verhaal richting de wijk om draagvlak te creëren.

Op basis van de ruimtelijke-, project- en procesanalyse van referentieprojecten, stelt STUDIO 1:1 voor om voorafgaand aan de start van de pilot eerst een aantal beleidsmatige en procesmatige keuzes te maken:

1. Bepaal het totaal aantal pilots. Bij een minimum van vijf blijft het gecreëerde draagvlak behouden en kunnen lessen uit de vorige pilot meegenomen worden in de volgende.

2. Neem een permanente aanpassing van een straat als einddoel.
3. Organiseer voorafgaand aan de pilot(s) uren en middelen om continuïteit van de pilot(s) te borgen.
4. Maak een communicatieplan voor het hele traject, inclusief voorbereiding (oproep bewoners, processtappen, et cetera).

Hierna kan de (eerste) pilot starten. De keuze in welke straat of buurt deze start, is belangrijk, bijvoorbeeld op inhoudelijke gronden. Het is ook denkbaar een 'oproep' te doen aan de stad. Vervolgens kunnen de verschillende processtappen doorlopen worden, zoals weergegeven in de tijdslijn hierboven. Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht voor een pilot in Brainport Regio met de Embassy of Mobility, overige partners en de gemeente Eindhoven.